

(24.07.2020 gün ve 12 sayılı Senato Kararı)

ATILIM ÜNİVERSİTESİ **TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI AYRIMCILIK İLE CİNSEL TACİZ VE** **SALDIRIYI ÖNLEMENE İLİŞKİN** **POLİTİKA BELGESİ**

I. Amaç ve Hedefler

Atılım Üniversitesi (*Üniversite*) herkesin özgür bir akademik ortamda araştırma ve öğrenim faaliyetleri ile hizmetlerden eşit şekilde istifade edebilmesini ve akademik gelişimini gerçekleştirmesini amaçlar. Bu amaç için toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ile cinsel taciz ve saldırıyı önlemeye yönelik politikaları yaşama geçireceğini taahhüt eder.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık ile Cinsel Taciz ve Saldırıyı Önlemeye İlişkin Politika Belgesi (*Belge*), toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi doğrultusunda toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık, cinsel taciz ve saldırıyla mücadelenin Atılım Üniversitesi'nin tüm etkinlik ve uygulamalarında güvence altına alınması amacıyla, tüm Üniversite bileşenlerinin uyması gereken ilkeleri ve stratejileri düzenler.

Bu Belgenin amacı çerçevesinde Üniversitenin ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanında faaliyet gösteren Üniversite birimlerinin kapasitesinin artırılması ile Üniversitenin diğer birimleri ve Üniversite dışı kurum ve kuruluşlar arasında etkin işbirliğinin kurulması, kampüs içinde herkes için yaşam kalitesinin yükseltilmesi, Üniversitede toplumsal cinsiyet eşitliği mekanizmalarının işleyişinin ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenir.

Hukuki yükümlülüklerinin bilincinde olarak Atılım Üniversitesi, bu Belge ile şiddetin ortadan kaldırıldığı bir kampüs ortamı için gerekli ilkeleri belirleyerek önleme, koruma, destek ve güçlendirme ile soruşturma ve yaptırım mekanizmalarına yönelik süreçlere uygulanacak toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı stratejileri benimser.

Bu Belgedeki düzenlemeler, kişiler arasındaki rızaya dayalı ilişkileri önlemek, belirli bir ahlak anlayışını dayatmak, ifade özgürlüğünü sınırlamak, cinsel nitelikli her türlü kişisel gerilim ve rahatsızlıkları resmî süreçlere dahil etmek ve yaptırımlara maruz bırakmak anlamında yorumlanamaz.

II. Kapsam

Bu Belgede yer alan ilke ve stratejiler, Ek'te sunulan tanımlar esas alınarak, yer ve zaman sınırlaması olmaksızın, üniversite öğrencileri ve personelinin, kampüslerde çalışan özel kişi ve işletme personelinin, "*iş ve eğitim, öğretim ve sosyal ilişkileri nedeniyle*" bir arada buldukları bütün durumlara uygulanır. Bu Belge, Üniversite yerleşkelerinde ve bunlara bağlı olan kuruluşlarda, okulun anlaşma sağladığı öğrenci yurtlarında ve servis araçlarında yaşanan durumlar ile kampüs dışında meydana gelse dahi kampüse taşınan veya akademik yaşama ve çalışma ortamına etkisi olan durumları kapsar.

III. İlkeler

Üniversitenin tüm birimleri, bu belgede ortaya konan stratejiler uygulanırken aşağıda açıklanan ilkeleri her zaman dikkate alır.

A. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İlkesi

Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve erkekler için kamusal ve özel yaşamlarında, kaynakların dağılımında ve kaynaklara erişimde ve her alanda eşit görünürlük, güçlenme, sorumluluk ve katılımı ifade eder.

Üniversite, çatısı altında görev yapan herkes için akademik ve iş yaşamlarının başlangıcından bitimine kadar eşit fırsatların yaratılması, akademik yaşamda çeşitliliğin sağlanması bakımından ulusal ve uluslararası düzeyde öncü üniversitelerden biri olmanın gereği olarak akademinin bütün alanlarında cinsiyet ayrımcılığını dışlayan, cinsiyetler arasında eşitliğin ve dengenin geçerli olmasını gözetecek etkin bir politika geliştirmeyi ve uygulamayı hedefler.

Üniversite içinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması bağlamında; herkes için eşitlik, kapsayıcılık, insan onuruna ve farklılıklara saygı göstermek, üzerinde uzlaşılan temel değerlerdir ve Üniversite, bunlara ilişkin farkındalık ve duyarlılık geliştirir. Üniversitede toplumsal cinsiyet eşitliği kurum kültürü hâline getirilir.

B. İnsan Onuruna Saygı İlkesi

Üniversite bileşenlerinin bireysel haklarına ve kültürel farklılıklarına saygı çerçevesinde, her insanın doğuştan sahip olduğu, eşit ve vazgeçilmez haklarının temelini oluşturan insan onuruna uygun şekilde muamele etmeyi ifade eder.

C. Hak Temelli Bütüncül Yaklaşım İlkesi

Herkesin her hakkından tam anlamıyla istifade edebilmesi için insan haklarının bölünmezliği, bütünlüğü ve karşılıklı bağımlılığı ilkeleri çerçevesinde hareket etmeyi ifade eder.

D. Şiddet Bilinci İlkesi

Şiddetin varlığını ayırt etmek, şiddete ilişkin farkındalık ve duyarlılık geliştirmek ve bununla mücadele etmek için gerekli olan bilinç, şiddet bilincini ifade eder. Üniversite, bu belgede ortaya konan stratejileri şiddet bilincine sahip bir şekilde uygular ve bu bilici kampüste yaygınlaştırır.

Bu bağlamda şiddetin etki ve sonuçlarının her zaman somut olarak görülmediği, zamanla görülebileceği gibi hiçbir zaman görünür olmayabileceği de göz önünde bulundurulur ve her halde şiddete yol açan etkenlerle mücadele edilmesi gerektiği kabul edilir.

E. Kapsayıcılık İlkesi

Bu belgede ortaya konan stratejiler uygulanırken, bu belgenin belli bir gruba yönelik olmadığı, herkesi kapsayacak şekilde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önündeki engellerin kaldırılması gerekliliği göz önünde bulundurulur.

F. Özen Gösterme İlkesi

Bu belgede ortaya konan stratejiler uygulanırken, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ile cinsel taciz ve saldırıya maruz bırakılanın talepleri, içinde bulunduğu koşullar ve ihtiyaçları gözetilerek tekrar mağdur olması engellenir, insan onurunu zedeleyebilecek her türlü davranıştan kaçınılır.

Üniversite, bu belgeye aykırı davranışların ortaya çıkmaması için her türlü özen ve dikkati gösterir, gerektiğinde idari süreçleri etkili bir şekilde harekete geçirir ve takip eder.

G. Güven İlkesi

Bu belgede ortaya konan stratejiler uygulanırken, yukarıda belirtilen tüm ilkelere uygun bir biçimde ayrımcılık veya şiddete maruz bırakılanın güven duygusu zedelenmeyecek şekilde davranılır.

IV. Stratejiler

Bu belgede ortaya konan stratejiler uygulanırken, içinde bulunulan toplumun sosyal ve kültürel normlarının tanımladığı toplumsal cinsiyet rollerinin ve davranış biçimlerinin cinsiyetler arasında yarattığı şiddet, güç ilişkileri, dezavantajlar ve ayrımcılık reddedilir ve önlenir.

A. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Anaakımlaştırılması

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılması, kanuni düzenlemeler, politika ve uygulamaları da kapsayacak şekilde, planlanan herhangi bir hareketin idari veya akademik tüm süreçlerde kadınlar ve erkekler açısından doğuracağı sonuçların belirlenmesi ve değerlendirilmesini esas alan yaklaşımı ifade eder.

B. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Farkındalığının Artırılması

Toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığının artırılmasına için Üniversitede şunlara ilişkin faaliyetler yürütülür:

1. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kampüs içinde bilgilendirici çalışmalar yürütülmesi,
2. Toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları birimleri ile diğer birimlerin diyaloglarının geliştirilmesi,
3. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaştırılması için bilgi ve arşiv sistemi oluşturulması,
4. İdari ve akademik kadronun toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığının artırılması.

C. İstihdamda ve Karar Alma Mekanizmalarında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması

İstihdamda ve karar alma mekanizmalarında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için Üniversitede şunlara ilişkin faaliyetler yürütülür:

1. İdari ve akademik kadroda kadın-erkek istihdamının eşit düzeyde olmasının sağlanmasına imkanlar çerçevesinde özen gösterilmesi,
2. Karar alma mekanizmalarına/süreçlerine kadınların etkin katılımının artırılmasının sağlanmasına yönelik faaliyetlerde bulunulması,
3. Toplumsal cinsiyete duyarlı stratejik plan ve bütçe hazırlama yaklaşımının imkanlar elverdiği ölçüde geliştirilmesi,
4. Çalışma koşulları bakımından hem kadın hem erkek çalışanlar için iş-yaşam dengesinin sağlanması,
5. Toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları alanlarındaki araştırma ve uygulamaların desteklenmesi

D. Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Hizmet Anlayışı

Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı hizmet anlayışının sağlanması için Üniversitede şunlara ilişkin faaliyetler yürütülür:

1. Eşitlik birimleri/komisyonları oluşturulması, eşitlik eylem planlarının hazırlanması,
2. Kampüs içinde temel hizmetlerin (ulaşım, konut, güvenlik, spor, altyapı sistemleri vb.) kadınların ihtiyaçları göz önüne alınarak kaliteli ve kapsamlı hale getirilmesi,

3. Hizmet sağlayıcılara (temizlik görevlileri, kantinlerde çalışan kasiyerler, aşçılar gibi hizmet personelleri) toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi verilmesi,
4. Oryantasyon programlarına toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun eklenmesi.

E. Cinsel Taciz ve Saldırı ile Mücadele

Cinsel taciz ve saldırı ile mücadele için Üniversitede şunlara ilişkin faaliyetler yürütülür:

1. Kampüste cinsel taciz ve saldırı ile mücadelede etkin şekilde çalışmak üzere Rektörlüğe bağlı bir komisyon kurulması,
2. Üniversitede düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa geçit verilmemesi,
3. Cinsel taciz ve saldırıya maruz kalan öğrencilerin güçlenmesine yönelik destek politikaları izlenmesi,
4. Üniversite içinde şiddet bilincine dair farkındalık ve bilinç yükseltme çalışmalarının yapılması
5. Var olan hukuki yollar da dahil koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir şekilde kullanılmasının sağlanması,
6. Cinsel taciz ve saldırının önlenmesi konusunda üniversite bileşenlerine ihtiyaca göre düzenli eğitimler verilmesi,
7. Başvuranın başvuru aşamasında ve başvurudan sonraki süreçte her türlü ikincil mağduriyetinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması.
8. Cinsel taciz ve saldırı konusundaki başvuruların ciddiyetle ele alınarak başvuranın beyanının işleme konulması.

Ek - Tanımlar

A. Toplumsal Cinsiyet

İstanbul Sözleşmesi'nin 3. maddesinde yer aldığı üzere, "toplumsal olarak inşa edilen ve belli bir toplum tarafından erkekler ve kadınlar için uygun görülen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler" toplumsal cinsiyeti ifade eder.

B. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

İçinde bulunulan toplumun sosyal ve kültürel normlarının tanımladığı toplumsal cinsiyet rollerinin ve davranış biçimlerinin cinsiyetler arasında yarattığı her türlü güç ilişkisi, dezavantaj ve ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ifade eder.

C. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık

Biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim veya cinsiyet ifadesini temel alan; utandırıcı, aşağılayıcı, küçültücü, tehdit edici, dışlayıcı, fiziksel, psikolojik veya dijital şiddet içeren ya da buna benzer özellikler taşıyan her türlü söylem, tutum, davranış ve işlem, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığı ifade eder.

D. Özel Alan

Özel alan, kişinin kendisini maddi ve manevi olarak geliştirme imkanını bulduğu, yalnızca kendisine, yakın bulunduğu çevresine veya aynı yaşam alanlarını paylaştığı kişilere kendi rızasıyla ve bununla sınırlı olmak üzere paylaştığı; ad, soyad, görüntü, ses, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi, aile yaşamı, şeref ve saygınlık, etnik kimlik, konut, haberleşme, kişi dokunulmazlığı gibi değerlerini ve kişisel verilerini içeren yaşam parçasıdır.

E. Rıza

Rıza, somut ve belirli bir davranış, durum veya tutuma ilişkin ve onunla sınırlı olarak, istek ve kabulü ifade üzere söz veya eylemle aktif bir şekilde dış dünyaya yansıtılan özgür ve bilinçli iradedir.

Rızanın varlığının kabulü için, mevcut koşullar bağlamında değerlendirilmek üzere, rıza şahsın özgür iradesi sonucunda gönüllü olarak verilmelidir.

F. Cinsel Taciz

Cinsel taciz, kişiyle vücut teması bulunmadan yapılan ve rızaya dayalı olmayan, cinsel içerikli söz, tavır veya diğer davranış biçimlerini içerir. Cinsel tacizi belirleyen unsur, maruz bırakanın niyeti değil; davranışların maruz bırakılanın üzerinde bıraktığı etkidir.

Olayın gerçekleştiği ortama ve “*bağlam*”a göre, ısrarla tekrarlanan eylemler ya da bir tek eylem cinsel taciz olarak değerlendirilebilir. “*Süreklilik*” önkoşul değildir; ancak süreklilik cinsel tacizin niteliğini ağırlaştırır.

Cinsel taciz, taciz niteliğindeki hareketlerin yoğunluğuna ve niteliğine göre; basit taciz ve ağır taciz olmak üzere ikiye ayrılır. Bu listeyle sınırlı olmamakla birlikte, aşağıda örnekleri sayılan haller, cinsel tacizin varlığına işaret eder:

1. Basit Taciz

Tehdit, şantaj ya da hakaret unsuru taşımayan ancak rahatsız edici, istenilmeyen ortamlar yaratan hareketlerin varlığı hâlinde basit taciz söz konusu olur. Örneğin, laf atmak, cinsel içerikli şaka yapmak, iltifat etmek, flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlarda bulunmak, argo sözcükler kullanmak, pornografik materyal ile rahatsız etmek, kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak veya dedikodu üretmek.

2. Ağır Taciz

Tehdit, şantaj, hakaret veya benzeri fiillerle ortaya çıkan ve kişinin davranışlarını kontrol etmeye yönelik hareketlerin varlığı hâlinde ağır taciz söz konusu olur. Ağır taciz halleri, eşit statüde olanlar arasında gerçekleşebileceği gibi, kişinin mesleki ya da akademik otoritesini suiistimal etmesiyle de ortaya çıkabilir. Örneğin, cinsel içerikli teklife uymadığı durumlarda kişinin öğrencilik, akademik ya da iş yaşamıyla ilgili bedeller ödeyeceğinin veya uyduğu takdirde hak etmediği kazançlar sağlanacağına açık olarak söylendiği ya da ima yoluyla belirtildiği durumlar suiistimal olarak nitelendirilir.

G. Dijital Taciz

Teknolojinin olanaklarından faydalanılmak suretiyle belirli bir kişiye veya belirli bir kişi hedef alınmaksızın belirli bir gruba yönelik, bu kişi veya kişilerle ilgili bir bilişim sistemine veya bilişim sistemindeki verilere ilişkin ya da bir bilişim sisteminin araç olarak kullanıldığı rahatsız ya da kontrol edici her türlü eylem ve işlemlerdir.

Aşağıda sayılan hâller, bunlarla sınırlı olmamak üzere başlıca dijital taciz hâllerini oluşturmaktadır:

Teknolojik araç ve sistemlerin, kişisel alana müdahale etmek, kişiyi baskılamak, zorlamak, sınırlamak, korkutmak ve kontrol etmek amaçlı kullanılması ile huzur bozucu davranışlar; özellikle tehdit, şantaj, hakaret, ifşa, iftira ve ısrarlı takip olarak nitelendirilebilecek eylemler,

Bir kişi ya da bir grubu hedef alan ayrımcı, aşağılayıcı ve şiddet içeren davranışlarda bulunulması,

Kişinin dijital kişisel alanına hukuka aykırı mşdahaleler, kişisel verilerin hukuka aykırı elde edilmesi, kullanılması, saklanması veya paylaşılması,

Cinsel içerikli teklif ve her tşrlş iletiler,

Kişinin rızasının olmadığına işaret eden sşzlş, yazılı, fiziksel veya engelleme, silme gibi dijital davranışlarına rağmen alternatif araç ve yollarla eylemlere devam etme,

Dijital taciz davranışlarını grup etkinlikleri ile gerçekleştirme.

H. Cinsel Saldırı

Cinsel saldırı, rızaya dayalı olmayan cinsel davranışlarla bir kimsenin vşcut dokunulmazlığının ihlal edilmesidir. Cinsel saldırı iki biçimde ortaya çıkabilir:

İlk biçiminde, cinsel saldırı cinsel birleşme olmadan kişinin vşcut dokunulmazlığının ihlali şeklinde gerçekleşir. Bu tşr cinsel saldırı örnekleri arasında; durumun özelliklerine göre sarılmak, ellemek, okşamak, dokunmak sayılabilir.

İkinci biçiminde ise kişinin vşcut dokunulmazlığının vşcuda cinsel organ veya sair bir cisim sokulmasıyla ihlal edilmesi sşz konusudur.

Kişinin cebir, şiddet, korkutma ve tehdit ile cinsel içerikli fiziksel temasta bulunmasına yardımcı olanlar da cinsel saldırı fiilini gerçekleştirmiş sayılır.

I. Cinsel İstismar

18 yaşından kşşklere karşı gerçekleştirilen cinsel taciz ve saldırı eylemleri çocuğun cinsel istismarı olarak değerlendirilir.

J. İsrarlı Takip

Kişinin rızası olmadan evi, okulu, işyeri veya başkaca sosyal yaşam çevrelerinde; fiilş, sşzlş, yazılı veya dijital olarak yakından veya uzaktan takip edilmesi ya da izlenmesi; bu şekilde ona dair her tşrlş bilginin toplanması; bu bilgilerin kişide korku veya çaresizlik hissettirecek ya da onu herhangi bir biçimde baskı altında tutacak şekilde kullanılması veya bu amaca ilişkin her tşrlş tutum ve davranış ısrarlı takiptir.

K. Misilleme

Misilleme, cinsel veya duygusal amaçlı girişim ve teklifleri reddetmesi ya da tacize uğradığını dşşşnerek şikâyet etme yoluna gitmek istemesi ya da gitmesi nedeniyle, rtşlş olarak veya açıkça kişinin iş veya eğitim yaşamının intikam amacıyla zorlaştırılmasıdır. Misilleme, bir cinsel taciz biçimidir.

L. dşllendirme Vaadi

dşllendirme vaadi, cinsel veya duygusal amaçlı davranış veya teklifi kabulş durumunda kişinin hak etmediği dşl, terfi, not veya benzeri kazançlarla dşllendirilmesini içeren her tşrlş ayrıcalık vaadinde açık olarak veya ima yoluyla bulunulmasıdır. dşllendirme vaadi, bir cinsel taciz biçimidir.

Örneğin, cinsel nitelikli davranış veya teklifin yapıldığı kişi öğrenci ise; notunu yükseltmeyi, akademik veya maddi destek sağlamayı, sınav sorularını paylaşmayı vaat etmek; cinsel nitelikli davranış veya teklifin yapıldığı kişi çalışan ise; terfi veya maaş artışı sağlamayı, iş yükünü hafifletmeyi, çalışma süresini kısaltmayı vaat etmek gibi durumlar ödüllendirme vaadi olarak nitelendirilir.